

Tokyo Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yüksek Lisans Bölümü
İnsanî Bilimler ve Sosyolojinin Gelişmesi Programı
Dönüş Raporu

Adı ve Mesleği

Adı: Kiyohiko HASEBE

Mesleği: Tokyo Üniversitesi Araştırmacısı

Senşu Üniversitesi, Joçi Üniversitesi, Meiji Üniversitesi ve Komazawa
Üniversitesi Okutmanı

Konu

19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Toplum

Çalışma Dönemi ve Yeri

Tarih: 22/Temmuz/2012 - 22/Eylül/2012 (63 gün)

Şehir: İstanbul

Kurum: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM),
Atatürk Kitaplığı ve Kadın Eserleri Kütüphanesi

Görüşülen Araştırmacılar

İlhan Şahin (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi),

Birol Caymaz (Galatasaray Üniversitesi), Seyfi Kenan (İSAM) ve

Ayşe Akalın (İstanbul Teknik Üniversitesi)

Sonuç

(1) İstanbul'daki Çalışma Planı

Bu araştırmanın amacı, 19. yüzyılda Osmanlı eğitim tarihini incelemek ve konu ile ilgili İstanbul'da Osmanlı dönemi kaynakları üzerinde çalışmaktır. Konu çok geniş olduğundan, araştırmamda özellikle askerî mektepler üzerinde yoğunlaşılacaktır. Konuyla ilgili kaynaklar, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) ve Atatürk Kitaplığı gibi İstanbul'da bulunan arşiv ve kütüphanelerinde bulunduğundan adı geçen yerlerde çalışılacaktır. Ayrıca Osmanlıca ve Fransızca eserleri yerinde görülecek ve bilgiler toplanacaktır.

(2) Araştırmanın Sonucu

Çalışma planında belirtildiği üzere İstanbul'daki arşiv ve kütüphanelerde konu ile ilgili bugüne kadar istifade edilmeyen yeni bilgiler elde edilmiştir. Amaç sadece askerî mekteplere ait kaynakları toplamak olmasına rağmen Osmanlı eğitim tarihini daha iyi anlamak için iki önemli konu üzerinde daha bilgiler elde edilmiştir: Kız eğitim tarihi ve İkinci Abdülhamid devri eğitim tarihi. Bu çalışmalarım dışında konu ile ilgili bugüne kadar yapılan araştırmaları da görmek ve bunları elde etmek mümkün olmuştur.

Bu arada Tokyo Üniversitesi ile işbirliği anlaşması yapan İstanbul Teknik Üniversitesi'nde tarafımdan bir konferans verilmiştir. "Dünya Eğitim Tarihine Bir Bakış: Osmanlı İmparatorluğu ve Japonya" adlı konferansında Tanzimat devrinden sonraki Osmanlı eğitim tarihi, Japonya'nın Meiji dönemindeki eğitim reformuyla karşılaştırılmıştır. Bu mukayeseli konferansım oldukça ilgi çekmiştir.

(3) Konu ile İlgili Daha Sonraki Çalışma Planı

Konu çok önemli ve geniş olduğundan devamında büyük bir fayda görmekteyim. Bu bakımdan konu ile ilgili İstanbul'da aldığım belgeleri, Japonya'da hem transkribe etmek hem de transkribeyi takiben konu üzerinde tekrar tekrar düşünmek ve yorum yapmak icap etmektedir. Hatta Japonya'da konu ile ilgili uzman meslektaşlarımla bir araya gelip tartışmalar yapmanın da faydalı olacağına inanıyorum. Bu çalışmalarım sonucunda uzmanlık alanım olan Osmanlı Eğitim Tarihi ve Dünya Eğitim Tarihi derslerimin daha dengeli ve mukayeseli olarak ele almak mümkün olacaktır. Bu bağlamda İstanbul'daki çalışmalarımı bundan sonra da devam etmek daha isabetli görülmektedir.